

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsacega meseca. Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko pa 3 K. — Dopise sprejema urednik, naročnino in oznanila tiskarna J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Mir? . . .

Dne 3. decembra ob 9. uri zvečer se je premirje podpisalo med Turčijo na eni strani, in Bulgarijo, Srbijo ter Črnogoro na drugi — tako poročajo časniki tudi v soglasju z uradnimi izjavami. Te štiri države — katerim se Grčija še ni pridružila — so sprejele v glavnem sledeče pogoje: a) Armade vojskujočih se držav ostanejo v svojih pozicijah. b) Oblegane trdnjave se ne proviantirajo. c) Proviantiranje (preskrbljevanje z živili) bulgarske armade na vzhodu se vrši po Črnem morju in preko Drinopolja in sicer začnši z 10. dnem po sklepu premirja. č) Mirovna pogajanja se začno v Londonu 13. decembra.

Tako se krvavi ples na Balkanu bliža svojemu koncu. V enem članku o tej vojski smo zapisali, da po sijajnih zmagah naših slovanskih bratov na Balkanu zdaj preti nova nevarnost — od evropske diplomacije. In razvoj položaja nam to potrjuje.

Kdo je zaprosil za premirje, oziroma za mir? Iz vseh poročil je razvidno, da je prosila Turčija. Še le krepkih slovanskih rok je bilo treba, da so odprle oči Turkom, ki niso hoteli slušati uboge raje na Balkanu. Po silnih porazih uprav na vseh bojnih postojankah od strani vseh balkanskih zaveznikov so prišli Turki k spoznanju, da njih režim ne spada več v civilizirano Evropo. Rešiti hočejo vsaj še zadnjo postojanko — Carigrad in to se jim bo posrečilo po dobroti evropske diplomacije, kateri bi se štenje še bolj zmedle, ako bi zmagoviti Slovan prikorakal na čelu svoje hrabre vojske v turško prestolnico. Čudovita so pota v svetovni zgodovini. Tudi Turčija to spričuje. Kar jej je nekdaž pripomoglo k zmagi in podjarmljenju toliko narodov in držav — njen islam, njeno verstvo, na katerem sloni ves ustroj te mnogoširne države, jej je zdaj tudi v padec, ali bolje rečeno preziranje, nespolnovanje, omalovaževanje islama, Mohamedove vere je pripeljalo do takega poraza velike države.

Kdo pa je provzročil tak verski prevrat? To imajo na vesti Mladoturki. Ti so se nasrkali zapadne kulture — a pod senco framonstva in evropskih svobodomiselcev. Po njih uzorcu so hoteli vso državo reformirati, evropsko lažisvobodo so prenesli na turško državljansko polje — a vse to brez ozira na njih sv. koran, na katerem temelji turško državno življenje. Mladoturčinstvo je prava kopija zapadnega liberalizma z vsemi njegovimi odrastki. Kakor je svobodomiselstvo v zahodnji Evropi pometalo s kralji in vladarji, ki mu niso mogli biti na uslugo, ako niso hoteli spodkopati svojega lastnega temelja, in ni štedilo bomb, morilnega orožja, preloma priseg pri vojaštvu itd., tako je tudi mladoturštvo vso to omiko preneslo med Osmane, in poljubno odstavljalo, morilo, zapiralo v ječe sultane . . . ter se igralo z avtoriteto ali oblastjo, kar vse se je vršilo pred leti v Carigradu. Sultan je v Turčiji najvišja ne samo državna, ampak tudi verska avtoriteta ali oblast. Mladoturško svobodomiselstvo je vse to vrglo med staro šaro. Komu pa naj molim potem verjame, če mu je spodnešen ta verski temelj? Višje uradništvo, višje častništvo, mornarištvo je prepojeno z brezverstvom — njih obnašanje je kaj slabo uplivalo na podložne, ni čuda, da vojak ni imel več prave zaslombe, udal se fatalizmu in mislil le na rešitev lastnega življenja. Tako razumevamo popise divjega bega vsled bitek razpršenih turških vojakov . . . Moderna Mladoturčija z vso svojo ustavo, katere nasproti Neturkom itak ni izpolnovala — je napravila grozen fiasko, čegar naravna posledica je silen poraz njene evropske države. Turška inteligenca je posnemala evropsko izobraženstvo, pa je pozabila na maso svojega ljudstva, ki ne more še pojmovati njenih drznih skokov. Zadnji polom je morda streznil turške državnike in to je najbrž tudi uplivalo, da so zaprosili za mir, ker bi radi še rešili, kar se v Evropi zanje še rešiti da.

In prav v tej stiski pride gnjili Turčiji zopet prosvetljena Evropa na pomoč. Ona noče, kar bi bila logična posledica zadnjih zmag in morda prvotna namera balkanskih zveznih držav, da bi evropska Turčija nehala biti ter se morala preseliti na azijsko stran. Svobodomiselna Evropa noče spoznati, da je bila ta vojska v istini boj krščanstva zoper mohamedanstvo, akopram so vsi 4 zvezni kralji v svojih manifestih pozvali svoja ljudstva v boj za „krst častni i slobodu zlatnu“. Ta velika ideja za krščansko omiko in svobodo teptane raje je zvezda-vodnica v sedanjem pokretu naših balkanskih bratov. Zunanji izraz temu stremljenju bi bil oni trenutek, ko bi zmagonosna armada ob pohodu v Carigrad na Aji Sofiji polumesec nadomestila s sv. križem. Slovani brez izjeme simpatizujejo s to nakano zmagujočih Bulgarov. Zato je nekama čudno, da se je njih prodiranje v zadnjih dneh pri Čataldži kar nepričakovano ustavilo. Najbrž ima diplomacija svoje prste vmes. Zavist, da bi mali narod bulgarski osvojil Carigrad, je spravil po koncu velesile, ki same ne vedó, kdo naj bi gospodoval ob Bosporu — in zato tam lečijo bolnega moža Turčina. Bog varuj, da bi čili Bulgar tam imel veljavno besedo. Zato se ima Bulgar ustaviti pred vratni Carigrada.

Jugoslovanom sovražno časopisje bi jih rado oropalo skoro vseh vojskinih pridobitev.

Bulgari so razun vshodnjega dela od Čataldže zasedli vso Tracijo in Macedonijo noter do Soluna. Nasprotni časniki pišejo, da naj dobi Macedonija samoupravo pa še pod turško nadoblastjo, le kak majhen kos Tracije do egejskega morja bi se Bulgarom milostno prepustil. Bulgarsko-srbska vojska je skupno osvojila vse pokrajine ob Vardarju prav do Soluna. In to prevažno staro slovansko mesto so osvojili tudi Bulgari in Srbi, kakor trdijo novejša poročila, Grki so baje prav ob istem času dospeli tja in zasedli mesto tertrud svojih zaveznikov proglasili za svoj uspeh.

Srbi so si osvojili vso Staro Srbijo, ki je bila nekdaž središče njihove države, ves Sandžak in velik del Albanije, ter prišli do jadranskega morja, kjer želé imeti pristanišče za svoj izhod v širni svet.

Črnogorci so začetkoma srečno prodirali, a našli so v Skaderskih trdnjavah velik odpor, kateremu do zdaj še niso kos.

Ko se je vojska za Slované ugodno razvijala in se je kazalo, da vojaški oddelki zasedejo tudi Albanijo tja do jadranske obali, so posebno nemški listi spravili na dan albansko vprašanje. Kar na enkrat se je raznesla v svet misel o avtonomiji Albanije tako, da mora postati nova država. Diplomacija — osobito avstrijska — je vsa vneta za tako novo državo. V sporazumu z njo so nekateri albanski veljaki, na čelu jim Izmail Kemal bej, v Valoni proglasili samostojnost Albanije. Da bi si jo razdelile vojskujoče se zvezne države, o tem noče slišati veliko časopisje v službi evropske diplomacije. In vtegne se zgoditi, da so Slovani prelivali kri i za samostojno Albanijo, kakor so tudi Lahi vsled njihovih zmag pridobili Tripolitanijsko. Čestokrat opazamo v zgodovini, da so Slovani delali, drugi so pa uživali.

O Grkih se poroča, da niso hoteli podpisati premirja baje zato, ker so zahtevali kapitulacijo Janine, do katere pa še niti prišli niso, in ker je nastalo radi Soluna nesporazumljenje med njimi in Bulgari, kateri so povzročili kapitulacijo tega mesta. Ni dvoma, da bi needinost med balkanskimi zavezniki bila le Turkom v korist. Prebrisani častnikarji pa tudi domnevajo, da je tako med zvezniki domenjeno, da je Grčija še v vojnem stanju in s svojim brodomjem lahko prepreči kak zavraten poizkus Turčije.

Sicer pa je dejstvo, da so Grki razmerno najmanj storili v tej vojski, niti Epira, po katerem tako koprne, si niso osvojili. Pač ložje jim je bilo priti do Soluna, kjer sta jim že srbsko-bulgarska zaveznika pot pripravila. Upati je, da se med zavezniki

vse difference poravnajo, predno pridejo njih zahteve pred evropsko diplomacijo, kajti ta bo, po dosedanjem vedenju soditi, Slovanom manj naklonjena nego Grkom. Ni dvoma, da bo diplomacija skušala upihati kak razdor med zavezniki, ker s tem dobi čemvečji upliv na konečne odločitve za mir.

Nemški časniki so osobito netili prepir med Avstrijo in Srbijo ter skoro zapihali vojsko med tema državama. Povod je umljiva zahteva Srbije, da dobi pristanišče ob Adriji in s tem svobodni izvoz za svoje pridelke. Znano je, da se že več let govori o donavsko-jadranski železnici, a vsled turške zanikrnosti ni prišlo do izpeljave. Zdaj ko je zmagojuča Srbija s svojimi vojaškimi četami že prišla do morja in se je nadejati, da ta napredujoča država res odpre to novo pot v korist ne samo sebi, ampak tudi drugim državam, je stopila diplomacija vmes in grozi to preprečiti. Avstrijo hujskajo, kakor da so njeni življenjski interesi v nevarnosti. Iznasili so novo strašilo o jugoslovanski iredenti. Sumničijo lojalnost in patriotizem jugoslovanskih narodov pod pretvezo, da so izražali svoje simpatije zmagojučim balkanskim narodom. Tako Nemec in Mažar podtika drugim, s čemur se je že sam pregrešil. Uprav onadva sta najbolj kriva, da v Avstriji ne pride do prijateljskega sporazuma med njenimi narodi. Kdo pa bolj gazi pravice drugih narodov kakor Nemec in Mažar? Kdo je upeľjal neznosno vladanje v Hrvatski, kdo odpravil njeno starodavno ustavo? Ali ne oholi Mažar? Kdo v Bosni ovira razvoj ondodnih prebivalcev, kdo deželi krati one prometne proge, ki bi jej bile v korist, in jih obrača proti Budimpešti? Ali ne Mažar? Ali si ne lasti hrvatskega primorja in ne odriva domačina? — In cislajtanski Nemec, ali je bolj prijazen svojemu slovanskemu sodržavljanu? Kdo je naredil iz pokrajine koroških Slovencev nekak turški vijalet, kjer prvotni bivalec koroški nima pravice ne v šolah, ne v uradih, ne pri železnicah? Ali ni uprav koroški Nemec Dobernig (po imenu pristni German!) kot tistočasni predsednik avstrijske delegacije izjavil, da se mora Nemcu obdržati prosta pot do Adrije? Za Boga, kdo avstrijskemu Nemcu krati to pot? Ali je nima odprte? Aha, za Nemca iz Reicha skrbi ta patrijotični Korošec! Pa saj dan na dan čitamo pritožbe slovanskih državnih poslancev radi krivic, ki se godé slovanskim narodom, kateri so nebrojokrat žrtvovali kri in življenje za svojo avstrijsko domovino?

Nemec in Mažar imaš vse, a ti Slovan plati in — šuti! Ali je to nelojalnost, če zahtevamo za svoj narod pravice v šoli, uradu, v vsem javnem življenju? Ali ne kalijo mir tisti, ki nam jemljejo in kratijo te pravice? In ko čitamo, kako se naša diplomacija poteguje za Albance — za ta roparski, nekultivirani narod, ter mu baje hoče pridobiti celó državno samostojnost, ali se nam ne bo čudno zdelo, da se pa ista diplomacija vse drugače briga za lastne jugoslovanske državljane, katerim pošilja komisarja a la Cuvaj, jim sistira ustavne pravice, razpušča občinske svete radi nedolžne simpatije do balkanskih sobratov? Nemec sme vreščati „Die Wacht am Rhein“, a slovanski „živio“ naj bi bil tako nevaren? — Iredento na jugu bi rad ustvaril Nemec in Mažar, a jugoslovanski narodi so že toliko dozoreli, da sprevidijo njihuno nakano ter si mislijo: Vsaka sila do vremena.

Kakor so dočakali slovanski sobratje osvoboditev od turškega jarma, tako si bomo tudi Jugoslovani v monarhiji priborili one pravice, ki so nam dozdej zajamčene le na popirju. Še le tedaj se bomo veselili miru kot enakovrstni bratje med avstrijskimi narodi.

Dve okoliščini bota na Balkanu najbolj ovirali trajen mir, ako se sklene tako, kakor baje namerava diplomacija. Netivo za poznejši požar bo ohranitev Turčina v Evropi, drugo bo najbrž samostojna Albanija, ki si pač ni zaslužila tolike odlike. — Kot Jugoslovani želimo, da naši balkanski bratje dobé vsaj to, kar so si pribojevali z lastno krvjo, in da vsaj ta njih rod potem sad svojega truda uživa v miru.

Gospodarstvo.

Kako letošnjemu vinu zmanjšati kislino.

Letošnja dolenjska vina so žal v obče le bolj slaba. Premalo vsebujejo alkohola in takozvanih ekstraktivnih snovi, veliko preveč pa kisline. Poglavitna napaka mu je odvečna kislina. In kakor je letos z vinom pri nas na Dolenjskem, tako je tudi v vseh severnih vinorodnih deželah. Povsod je letošnje vino veliko preкисло. Zato se tudi povsod razmotriva vprašanje, kako naj bi se vino v toliko razkisalo, da bi bilo bolj užitno. Posebno zanimiv je v tem obziru članek nemškega strokovnega, na Dunaju izhajajočega časnika „Allgemeine Weinzeitung“ iz dne 14. nov. Pod

naslovom: „K vprašanju umetnega znižanja kisline letošnjih vin“ piše g. profesor W. Seifert, ravnatelj višje c. kr. vinarske in sadjarske šole v Klosterneuburgu tole:

V krogu interesentov razmotriva se mnogo o potrebi razkisanja letošnjih veliko prekislih vin. Letos vsebujejo vina toliko kisline, kolikor so jo vsebovale leta 1902. Tedajšna vina so se pa glede kisline sama po sebi jako popravila, kar gre i od letošnjih pričakovati. Tako so se vina v kleti Klosterneuburgske šole takole zboljšala:

Obdržek kisline v moštu po trgatvi: pri rizlingu 14.4⁰/₀₀, tramincu 11.6⁰/₀₀, zelenem veltincu 13.6⁰/₀₀, zelenem silvancu 11.2⁰/₀₀. — Po prvem pretakanju v decembru: pri rizlingu 11.9⁰/₀₀, tramincu 11.9, zelenem veltincu 11.7⁰/₀₀, zelenem silvancu 9.7⁰/₀₀. Po drugem pretakanju v marcu: pri rizlingu 6.9⁰/₀₀, tramincu 8.9⁰/₀₀, zelenem veltincu 7.6⁰/₀₀, zelenem silvancu 6.6⁰/₀₀ (0⁰/₀₀ = tisočink).

Po tej skušnji je toraj tudi od letošnjih vin pričakovati, da se bode preobilni obdržek kisline v njih po naravni poti zmanjšal. Dosledno temu se bodo vina lahko sama toliko zboljšala, da jim ne bo treba kisline odjemati. Da se pa zamore to zgoditi, naj bode vino čisto že večkrat pretočeno. Kdor ima toraj letošnjega vina precejšno množino, mu odločno ne kaže že zdaj istega prodajati, kajti ravno zaradi preobilne kisline mu je cena nizka. Tam meseca maja, junija enkrat mu bo tudi zaradi tega cena višja, ker je v obče letos jako malo vina in bo vsled tega v poletnem času čim bližje trgatvi, tim dražej postajalo. Za slučaj, da bi pa samo pretakanje in čakanje kisline vendar tako ne zmanjšalo kakor je to želeli, je spomladi in v poletju še vedno čas, jo istemu po umetni poti odvzeti. Kako naj se to vrši, povedali bomo takrat.

—1—

Nova pomoč našim kmetovalcem.

Splošno se čujejo pritožbe, da kmetovalec nima od truda in dela na svoji kmetiji nobenih koristi in kaj pičle, največkrat pa nobenih dohodkov. Marsikdo prevzame od staršev zadolženo posestvo in jim mora dajati visok užitek. Stroškov ima torej dovolj, dohodkov pa nobenih. Ni čudno, če izgubi pogum. Vsakdo bi rad zvečal pridelke in donesek svoje posesti sploh, ali kako? Istotako bi rad izvedel, kako stoji njegovo posestvo, mu li donša dohodkov ali izgubo. Kje naj dobi odgovor? Sam ne more najti odgovora, in kar tako tjavendan gospodariti se pravi drveti v pogubo. Točnih odgovorov in nasvetov moremo najti le, če svoje posestvo z vsemi njegovimi deli natančno poznamo. To je pa zopet mogoče edinole z vestnim opazovanjem in natančnim zapisovanjem vseh izdatkov in prejemkov. — Pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani se je osnoval urad za kmetijsko knjigovodstvo, ki ima namen, pomagati udeležencem na ta način, da jim skuša napraviti knjigovodstvo prav lahko in breztrudno. Ni se bati, da bi ne mogli izvrševati navodil tega urada. Vse je kaj enostavno urejeno in je malo pisanja, ker se vsi računi zvrše v osrednjem uradu. Vsako leto se napravi popis vašega posestva z našo pomočjo in vsak teden še pošljete en zapisek tega, kar ste prejeli, oziroma izdali. To je vse in kaj lahko. V uradu se vodijo posebne knjige in ob koncu leta se vam natančno pove, ktere panoge vaše kmetije se izplačujejo in ktere ne. Pove se vam še marsikaj in se vam da nasvet, kaj bi kazalo ukreniti, kaj začeti in kaj opustiti. Kaka izprememba se pa more seveda izvršiti le tedaj, če se sami za to odločite. Proti nam nimate drugih obveznosti, kakor edino to, da nam o pravem času, natančno in popolnoma resnično poročate vse dogodke, ki se pri vas dogajajo in se kmetije tičejo.

Nekteri se bodo seveda na tihem vprašali: „O, ali ni to morebiti kaka past, da nam nalože še večjih davkov?“ Brez skrbi! Prvič so dohodki iz kmetij jako pičli in drugič je uradovanje naše popolnoma tajno. Le samo voditelj osrednjega knjigovodstvenega urada mora vedeti vse ravnotako dobro, kakor vi, mora pa v vsem ohraniti najstrožjo molčečnost. Kakor ste dosedaj vse zaupali c. kr. kmetijski družbi kranjski, tako morate zaupati v dobrohotnost tega novega urada. Zato vas še enkrat pozivamo, da se poslužite ugodne prilike, ker, kakor že omenjeno, je naloga tega urada edinole delati v korist kmetijstva. Pojasnjeno bodi, da udeleženci ne bodo imeli prav nobenih stroškov, ker jim c. kr. kmetijska družba povrne vse poštné stroške, ki nastanejo z dopisovanjem. Poleg tega se bodo dovolile udeležencem, ki bodo po naših nasvetih napravili kake izpremembe, tudi — primerne podpore. Porabite torej ugodno priliko in prijavite se takoj z dopisnico, da ste voljni ravnati se po naših nasvetih in nam pošiljati vsak teden eno poročilo o prejemkih in izdatkih, bodisi da obstoje ti v denarju, blagu ali v čem drugem. Vsi nasveti se bodo dajali

popolnoma brezplačno in bo vse uračovanje popolnoma tajno. — Ker začne osrednji urad za kmetijsko knjigovodstvo poslovati že s 1. januarjem 1913, je nujno potrebno, da se takoj priglasite, sicer bi moglo biti prepozno, ker bo voditelj tega urada vsakega udeleženca v najkrajšem času obiskal, da ga o vsem potrebnem pouči. Nadejamo se obile udeležbe, ker gre le za korist kmetijstva! Ta oklic velja le za kranjske kmetovalce. — Z vestnim zapisovanjem se naučimo pametno in varčno gospodariti, varčnost pa je vir blagostanja.

Seja trgovske in obrtne zbornice za Kranjsko v Ljubljani

16. novembra 1913.

(Po „Slovenca“.)

Predsednik gospod Knez imenuje overovateljem zapisnika gg. Pamerja in Perdana. — Nato utemeljuje g. Ogrin samostojne predloge in izvaja: Potrebno je, da dobi dežela in Ljubljana moderen stavbni red. Ravnotako je potreba, da se format opeke napravi enoten in zmanjša. Govornik se obširno bavi s stavbnim redom v drugih deželah, našteva zlasti velikost opeke v drugih državah. Na ta izvajanja se še povrnemo. — Gosp. ravnatelj Pammer predlaga, da se oba predloga odkazeta odsekom, da se vsa stvar temeljito preštudira in potrebno ukrene, da se predlogi g. Ogrina uresničijo. Govornik poudarja, da se popolnoma strinja s predlogi. Gosp. Podlesnik podpira predloge gosp. Ogrina ter navaja, da je za zmanjšanje opeke bila tudi enketa, ki se je vršila lansko leto na Dunaju, katero je sklicalo društvo Bau- und Industrie Verein. Treba je vse zastaviti, da se stavljena predloga uresničita. — V odboru obrtno-nadaljevalne šole v Žireh bo zbornico zastopal g. Matija Dolenc, usnjari v Stari vasi pri Žireh. Kmetijsko kemično preizkuševališče v Ljubljani se podeželi, zbornica pa dá vsako leto 600 kron podpore. Trgovskemu društvu „Merkur“ se dovoli 500 kron podpore, obrtni nadaljevalni šoli v Kropi pa letno 100 K. Za razstavo vajeniških del v Ljubljani se dovoli 200 K podpore. Obrtno pospeševalnemu uradu za Kranjsko se je prošnja za zvišanje letne podpore odklonila. Gosp. Kregar pri tej točki poudarja in razloži delovanje obrtno pospeševalnega urada. Poudarja, da se je ta urad vsaj deset let prepozno za našo deželo ustanovil. Obrtniki iz vseh krajev naše kronovine prihajajo in prosijo za prireditve raznih tečajev, zlasti za knjigovodstvo. V Lincu ima enak zavod okroglo 50.000 kron na razpolago, v Trstu do 90.000 kron, in vendar je naš zavod ravno toliko in isto delo napravil. Država da svoj del, ravnotako deželni odbor, treba je, da tudi zbornica zviša svoj letni prispevek. Predlaga, da se letna podpora zviša od tisoč na dva tisoč kron. Ako pa bi gospodje ne hoteli za ta predlog glasovati, predlaga, da se podpora zviša od tisoč vsaj na petnajsto kron. Oba predloga se odklonita, češ, da zbornica nima denarja. — Odbor obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani prosi za zvišanje letne podpore od 1800 do 3000 kron. Združeni odseki so sklenili, da se prošnja odkloni. G. Kregar pojasni, s kakimi denarnimi težavami se ima odbor obrtno nadaljevalne šole v Ljubljani boriti. Vajencev in vajenk je vedno več. Treba je ustanoviti in pomnožiti oddelke in razrede, kar pa stane denar. Zunanji vajenci, ki bi tudi radi obiskovali šolo v Ljubljani, so se morali odkloniti, ker bi se morali sicer zopet pomnožiti razredi in stroški. Deželna vlada, deželni odbor in mestna občina so že lansko leto podpora zvišali. Treba je, da tudi trgovska in obrtna zbornica to stori. Predlaga, naj se zviša letno podpora vsaj na 2500 kron. Predlog je bil od večine odklonjen. Ravnotako se odkloni prošnja enakega odbora v Kranju za zvišanje podpore. Istotako se odkloni prošnja gremijalne trgovske šole v Ljubljani za zvišanje letne podpore.

Ravno ista usoda je zadela prošnjo za podporo „Gostilničarskega Vestnika“. Gg. Bučar in Rohrmann stavita predlog, naj se ta točka in naslednja o podpori deželni zvezi kranjskih obrtnih zadrug odstavita iz dnevnega reda in vrneta odsekom, češ, da združeni odseki niso bili dovolj informirani in so vsled tega prošnjo odbili. — G. Kregar je poudarjal, da je gostilničarski stan važen stan, osobito sedaj, ko se gre za pospeševanje tujkega prometa. Treba je, da se mu gre kolikor mogoče na roko in da se vsestransko podpira. Treba bo na vsak način ustanoviti prepotrebno šolo za gostilničarje v Ljubljani. — V informacijo gostilničarskega stanu je potrebno seveda strokovno glasilo. Vendar tako strokovno glasilo ne sme postati politično. Govornik in njegovi tovariši bi ne bili proti podpori „Gostilničarskemu Vestniku“, ako

dobe zagotovilo, da se list ne bo utikal v stvari, katere ga prav nič ne brigajo. Ako gospodje pri „Gostilničarskem Vestniku“ zagotove in dajo garancijo, da bo glasilo popolnoma strokovno in se ne bo utikalo v politične stvari, potem izjavi, da bodo člani kluba S. L. S. pri ponovni prošnji glasovali za podporo „Gostilničarskemu Vestniku“. Predlog gg. Bučar-Rohrmann je bil nato odklonjen, sprejet pa z večino glasov predlog združenih odsekov, da se prošnja za podporo „Gostilničarskemu Vestniku“ odkloni. — Po združenih odsekih sestavljeni proračun za leto 1913 izkazuje potreščine 83.262 K ter pokritja 13.986 K; nedostatek in od ministrstva zahtevana blagajniška rezerva se bo pokrila kakor lani z 8%no zbornično doklado. V proračun so postavljeni med drugim zneski: za c. kr. državno obrtno šolo v Ljubljani 500 K, za mizarsko strokovno šolo v Kočevju 150 K, za dvorazredno slovensko trgovsko šolo v Ljubljani 1000 K, za gremijalno šolo v Ljubljani 300 K, za obrtne nadaljevalne šole 4400 K, za razstavo 1000 K, za obrtni pospeševalni zavod 1000 K, za obrtne strokovne tečaje 1200 K, za kmetijsko kemiško preizkuševališče 600 K, za razne druge podpore 2000 K, za ustanove učencem in učenkam c. kr. državne obrtne šole v Ljubljani 1800 K, za razne druge ustanove in podpore v izobraževalne namene 1400 K, v pomnožitev zaklada za razstavo v Ljubljani 2000 kron in dr. Proračun se odobri. — Prošnja konsumnega društva za Ljubljano in okolico za oprostitev od zbornične doklade se odkloni. — Končno se je g. Bučar pritožil nad okrajnim glavarstvom v Črnomlju in nad deželno vlado, češ, da niso nekateri dobili koncesij za barake pri zgradbi belokranjske železnice. — Pravi, da mu je črnomeljska zadruga pisala, da ne bo več odgovarjala na dopise raznih obrtnih oblasti. Dr. Windischer pouči Bučarja, kako se postopa pri oddaji koncesij in ga zlasti opozarja na § 18. obrtnega reda. — Nato je sledila tajna seja. — Zborničnim uradnikom in slugi se dovoli 10 odstotna draginjska doklada.

Ustanova 200 kron za eksportno akademijo se podeli Fran Železniku. Za sina umrlega zborničnega kanclista Tavčarja bo zbornica plačevala vzgojevalni prispevek do konca tega leta. Diurnistu Štamcarju se dnevna zviša na 4 krone. Istemu se da 50 kron podpore, da se nauči stenografije. Ustanove se podeli sledečim onemoglim obrtnikom in vdovam, in sicer: a) prosilcem po 50 K: Klebel Alojzij, Kasch Franc, Marzulini Mihael, Pilko Franc, Poženu Josip, Stadler Josip, Urbančič Janez, Malič Matija, vsi iz Ljubljane; Svete Jernej, Bevke (Vrhnika); Riedl Ivan, Domžale; Jazbec Miha, Novo mesto; Küstner Josip, Vrhnika; b) prosilcem po 20 K: Trtnik Jakob, Gestrin Ferdo, Baloh Ivan, Reisner Fran, Turk Josip, Novak Josip, vsi iz Ljubljane; Marinšek Franc, Šmarje; Blatnik Anton, Zdenska vas; Gregel Matija, Metlika; Pajk Peter, Vir (Zatičina); Petrič Martin, Radeče; Sever Primož, Glince; Kovačič Franc, Kašelj; Bonča Franc, Črni vrh; Kokošar Josip, Kropa; Pureber Jernej, Rudolfovo; Bučar Fran, Vavta vas (Rudolfovo); Benedičič Ivan, Železniki; Skala Matevž, Ljubno; Goste Fran, Motnik; c) prosilkam po 40 K: Krimer Marija, Belič Marija, Huber Marija, Rumpel Adela, vse iz Ljubljane; Bončar Marija, Spodnja Šiška; d) prosilkam po 20 K: Kindl Lucija, Rudolfovo; Kos Marija, Zalog (Komenda); Zupančič Alojzija, Saller Barbara, Ljubljana; Kobler Jera, Kranj.

Zabavi in pouku.

Tihotapci.

Povest. — Spisal Ognjeslav.

(Dalje.)

IX.

Na vse zgodaj drugo jutro sta Miranovič in stražnik, ki je bil z njim v hudem prelazu napaden, že na potu v mesto. Tam že čakata na sodnika.

„Če imate morda tudi kaj nujnega, prosim zaslišite mene o včerajšnjem dogodku prvega“, prosi Miranovič sodnika, „vsa zagonetna zadeva je vsaj zame zadobila vse drugačno rešitev.“

Ko sta sodnik in Miranovič v sodni sobi, prične Miranovič:

„Gospod sodnik, Anton je nedolžna žrtev drugih prebrisanih lopovov!“ Natančno razloži in pripoveduje sodniku, kako je zalezoval tihotapce, kako jim je nastavil past, položil tudi sodniku zapisnik vseh zaznamovanih, prosi oprostjenja, zakaj da pri smrti prvega stražnika ni osumil nobene osebe, z namenom, sčasoma zalotiti vso čedno družbo. In ko pride do onega osodepolnega večera v hudem prelazu, pove sodniku, da je tudi on začul še na pol v omedlevici dva strela, da ga je nekdo skušal zvaliti v brezno, a da je urno pobegnil, ko je tudi stražnik k zavesti prišel.

„Tako ko smo vjeli Antona“, nadaljuje Miranovič prepričevalno, „prišel sem mirno razmotrivati celi dogodek, ki bi bil za me lahko tako osodepoln. Prišel sem razmotrivati: „kdo je streljal?“

„Jaz in stražnik? Ne!“

„Anton?“ mogoče. Kdo je pa za tem strelil, da je bil ranjen.

Šel sem takoj v hudi prelaz, kakor hitro so včeraj Antona odvedli, vse natančno preiskal, in prišel do tega prepričanja, da je bil poleg nas treh še četrti, kateri se je udeležil te peklenške nakane, in tisti je tudi, ki je imel na tem, da mene ugonobi, največ koristi. Preje pa da nadaljujem, prosim gospod sodnik, če je dovoljeno, povejte mi, kako je pa izpovedal Anton pri zaslišanju?“

„Sodnik prečita Miranoviču Antonovo izpoved.

„Strinja se!“ pristavi Miranovič skoraj veselo.

„Gospod sodnik“, sedaj pa prosim poslušajte:

„Ko pridem v hudi prelaz, sem najpred poiskal sled krvi, in določil, da je bil Anton kakih 50 korakov od prelaza zadet od krogle, ker od tam se pozna krvavi sled bežečega.

Potem sem natančno na kolenih se plazeč preiskal vso okolico boritve ob brvi, in dobro so se še poznali utisi nog od nas treh borečih, pa tudi sled stopinj od nekega četrtega. Plazil sem se za temi stopinjami, in privedle so me do gostega grmičevja, kjer se je še bolj spoznala sled. Ta četrti je moral tam dlje časa čakati v zasedi.

Premeril sem toraj te stopinje, šel premerjat Antonove, kar je v vlažni gozdni zemlji pač lahko, in prišel do zaključka: Anton je samo orodje, slepo orodje v rokah zvitega, pa skušenega hudodelca in lopova.“

„Tu, gospod sodnik, mero od stopinj „četrtega“ in Antonovih.“

„Pripomnim pa še to: Tisti „četrti“ hodi „iksasto“, ker se v vlažnih gozdnih tleh prav natančno pozna, da sta notranji strani stopinj bolj vtisnjeni od znotraj. In čujte gospod sodnik — pristavi Miranovič slovesno — tudi morilec mladega stražnika je pustil enake stopinje na kraju umora.“

„Vsa čast, gospod Miranovič“, pohvali sodnik vodjo, „pa imate li kak sum na kako gotovo osebo glede teh stopinj?“

„Prav nič suma, ampak skoro v svesti sem si, če ta sled zadostuje kot dokaz resnice!“

„Toliko za prvo, da dotičnega takoj lahko dam odvesti v preiskovalni zapor!“

„Dobro! A preje še prosim, da sem sam sebi na čistem, in če je mogoče, poskusimo na mehki zemlji, kako vaš jetnik Anton hodi.“

„Tako to poskusimo“, pritrudi sodnik. — —

Po dolgem okrepčilnem spanju prebudi jutranje solnce nesrečnega Antona. Prvo se ogleduje, kje je, a na mah se spomni groze včerajšnega dne. Milo se razjoče, in pomirivši se govori sam sebi:

„Prav ti je, pa bi bil poslušal ženo, ne pa teh prokletih zapečivcev. O, da dobim Peharčka v pest! Uboga žena, koliko sramote sem ji napravil. O ubogo dete! Pa naj pride, kar hoče, saj sem nedolžen, nisem hotel moriti, zaradi tihotapstva me pa ne morejo ob glavo djati. Ko pa presedim, bom pa — Bogu prisežem — in vzdigne desnico — zopet pošten in priden človek!“

V tem samogovoru ga vzbudi rožlanje ključev in odpiranje vrat, začuden pogleda stražnika, ki mu veli z njim. Še bolj pa se čudi, ko ga ta vede na vrt ter tam ugleda Miranoviča, sodnika in še druge ječarje in gospode.

Rudečica ga oblije, a glave ne povesi, in ko mu sodnik veli, naj hodi po mehki gredi, stopa možato gori in doli. Čez vse čudno se mu je zopet to zdelo, da ga niso ničesar spraševali ter zopet odvedli nazaj v ječo.

Miranovič sedaj položi izrezke Antonovih stopinj, katere je prinesel iz hudega prelaza, ki so se vjemali popolnoma z denašnjimi stopinjami, in pristavi: „Anton hodi čisto ravno, prav vojaški, sedaj sem popolnoma prepričan, da je le nedolžna žrtev „četrtega“.“

„Gospod Miranovič“, sedaj pa —

Ni skončal sodnik stavka, ko se začuje iz sodnijskega splotja žensko vpitje.

„Spustite me k sodniku, takoj, takoj, da ne bo prepozno, moj mož je nedolžen, jaz vem, kdo je hotel Miranoviča umoriti!“

Sodnik, Miranovič in drugi hité v sodnijo in tam obdana od stražnikov in sodnih slug stoji Antonova žena Katarina vsa spehana in razburjena.

„Tudi vi tukaj, gospod Miranovič, hvala Bogu!“ vsklikne Katarina.

„Urno me peljite pred sodnika, jaz vem . . .“

„Mirujte tukaj“, veli sodnik, „boste meni v sobi povedali, kar veste!“

V sodni sobi prične Katarina:

„Tisti vražji italijan je hotel umoriti tegale gospoda Miranoviča“, zakliče s povzdignjenim glasom.

„Le mirno žena“, veli sodnik. „Kako ste to zvedeli, povejte vse natančno.“

„Danes okolo ene ure zjutraj, gospod sodnik, ko se je ravno dete prebudilo, potrkala nekdo na tihem na okno, menila sem, da je Anton, in čujte — bil je oni revček, katerega ima italijan vedno zaprtega, in o katerem pripoveduje, da je bebast in da še govoriti ne zna, pa ni res. Pohabljen je, a neumen ni, in tudi govori kot drugi.“

„No le dalje, kaj vam je pripovedoval?“

„Povedal mi je, da je zato prišel k meni, da se nad stricem maščuje, ker ga vedno tepe, in mu je zagrozil, da ga umori, če se kaj izve o tem, da v njegovo hišo zahajajo očrnjeni možje. Zalotil ga je italijan ravno sinoči, ko je bilo polno očrnjenih mož pri njem, in je stric pozabil zakleniti vrata dečkove sobe, da je fanté poslušal. Silno ga je premikastil in mu zažugal, da ga zadavi, ko pride domov. Zato je pa prišel k meni, da ga rešim.“

„Žena povejte, kar se tiče vašega moža, za te čenče ni časa, da bi jih poslušal“, prekinje nestrpno sodnik.

„Potrpite gospod z menoj neskušeno, pa nesrečno ženo, saj sem zato k vam prišla.“

„No in kaj je povedal glede vašega moža, pa kratko in razločno govorite, brez opazk!“

„Deček je potem pripovedoval, da je skrivaj večkrat poslušal, kaj so govorili očrnjeni možje med seboj, in da je pred nekaj dnevi poslušal, ko sta se stric in nekdo drugi, vrnivši se proti jutru domov, poleg njegove sobe zelo glasno in razburjeno pogovarjala, da se je nakana proti Miranoviču po neumnosti Antonovi ponesrečila. Da je stric ošteval navzočega, da ni o pravem času prihitel na pomoč. Oni mu je pa očital, da bi bil moral preje Miranoviča zvaliti v brezno in magari še drugega, ker je pa za Antonom streljal, je opozoril obedva in tako pokvaril ves načrt čisto sam. Pristavil pa je še: „če ste že prav sami ves vaš načrt pokvarili, dobro je le, da imajo Antona, da stricu nihče ne more dokazati kake sokrivde, a da naj dá stric njemu denarja, da odide čez mejo.“

„Kako pa, da je deček k Vam zašel?“ vpraša sodnik.

„Italijan ima iz naše vasi staro Meto za kuharico; ta je najbrž sama veliko vedela, in ko je nocoj, ko so šli možje zopet tihotapit, prišla k dečku, je deček začel pripovedovati, da ga stric ubije ali zadavi, sta se vse razgovorila in ona mu je nagovarjala, naj to pove meni. Meta ga je pripeljala sama, kar sem šele opazila, ko sem dečka iz hiše peljala in ga je na klopici čakala.“

(Dalje sledi.)

Dopisi.

Novomesto. V ponedeljek 2. grudna t. l. je minulo 10 let, odkar se je tu ustanovilo „gospojno društvo krščanske ljubezni sv. Vincencija Pavlanskega“. To človekoljubno društvo se je prva leta svojega obstanka lepo razvijalo, ker so je podpirali društveniki in dobrotniki dejansko in gmotno, in bilo je mnogim revežem v pomoč. Zadnje čase pa se ne more tako uspešno gibati, ker je mnogo udov odšlo in novih ni pristopilo, revežev pa se oglašča čedalje več — potreba večja, dohodki pa manjši. Z občudovanja vredno požrtvovalnostjo se trudijo blagorodna gospa predsednica Leopoldina dr. Schegulova, gospice: blagajničarica Angela Ažman, gospodarica Marija Frankovič in tajnica Frida Vaupotič — seveda imajo tu za svoj trud le sitnosti z reveži. Društvo je pri današnji draginji še bolj potrebno kot poprej — ali žali Bog, odbor pri dosedanjih malih dohodkih ne more shajati, niti toliko število revežev, ki se vedno oglašajo, izdatno podpirati. Miloščina je Bogu dopadljiv dar iz ljubezni do bližnjega, zato odbor prosi vse usmiljene gospe in gospode, da mu z darovi pomagajo v nadaljno poslovanje svojega smotra v pomoč revnega bližnjega.

Za vodja g. dr. Seb. Elbert: namestnik J. Virant, kanonik.

Iz Dobrniča se nam poroča: Pri nas se je ustanovil v nedeljo 24. novembra Orel in Marijina družba za fante. Sprejetih je bilo 111 družbenikov. Le čvrsto naprej na polju krščanske organizacije.

Preloge. Slovesno so praznovala vsa podjetništva gradbe belokranjske železnice dan sv. Barbare 4. t. m. na onih krajih, kjer imajo dela pod zemljo. Največja slavnost je bila pri največjem predoru v Prelogah. Slovesno sv. mašo je pod milim nebom na navlašč zato prirejenem oltarju daroval novomeški g. prošt dr. Elbert ob 11. uri dopoldne. Z godbo na čelu prikorakali so

delavci iz Semiča na slavnostni prostor in se pridružili delavcem v Prelogah, pevci iz Semiča pa so lepo prepevali pri sv. maši. Navzoči so bili tudi vsi gospodje gradbenega vodstva in podjetništva v Prelogah in Semiču, nekaj gospodov pa je prišlo celo iz Novega mesta. Glavne dele sv. maše naznanjalo je streljanje v bližini predora. Vreme je bilo tako lepo kakor spomladi ne pa meseca decembra. Po končani daritvi so se podali slavnostni gostje k obedu. Pa tudi delavci so bili pogoščeni. Ta dan bo ostal vsem v lepem spominu. — Dela v predorih lepo in srečno napredujejo. Kakor se nam je naznanilo, so predrti že vsi manjši predori, le največji predor pri Semiču, ki bo dolg 2000 metrov, je predrt šele 1100 metrov in bo delo tu izvršeno šele koncem meseca maja. Dal Bog in sv. Barbara, da bi vse delo šlo tako po sreči naprej kakor do sedaj.

Iz Adlešič 4. decembra. — V 4. št. „Dol. Novic“ sem sporočil o divjem mačku, ki je bil ustreljen pri nas m. decembra min. leta. 5. okt. letos pa je ustrelil divjega mačka v Bukovlju g. Ant. Kadunc, učitelj v Tribučah, ki je ustrelil do zdaj, odkar je v Tribučah, t. j. od l. 1896 že 6 divjih mačkov in maček, pred kakimi 5 leti pa tudi kuno zlatico, ki je še večja redkost za naše kraje. — Od 1. sept. do 29. novembra v naši fari ni bilo mrliča, toraj samo 2 dni manj, kakor 3 mesece. Tudi redkost! Da bi toliko časa v fari nikdo ne umrl, ne pomnimo. Nasprotno pa smo imeli jul. 5 mrličev in avg. 5, toraj v mesecih, ko je navadno najmanj mrličev, in do konca avg. skupno 28 mrličev, a rojstev pa samo 25, ko imamo navadno več porodov, ko mrličev. — Za letošnje leto so se vremenoslovci in pratikarji prav pošteno zmotili s svojim prerokovanjem, kakošnje vreme bomo imeli. Napovedali so hudo vročino v poletju. Pa je ni bilo, ampak ravno nasprotno. „Slov.“ je pisal v št. 199. tole: „Letošnje meteorološko poletje je bilo jul. in avg. tako hladno, kakor že ne 137 let.“ In zopet so prerokovali rano in hudo zimo. Toda kakor kaže do zdaj, so se najbrž tudi s tem prerokovanjem urezali, vsaj sta bila m. oktober in november po večini ugodna in topla. O Vseh svetih so cveteli pri nas jeglički (primula acaulis), a na mojem vrtu pa jagode. Dobili smo 12. novembra malo snega, ki je pa čez 3 dni že zginil. Drugači pa imamo prav ugodno vreme, da morejo ljudje delati, posebno kolje sekati in drva pripravljati.

Domače in tuje novice.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljuje vsem onim, ki so na kak način pripomogli, da je uspel dijaški glasbeni večer. Zahvaljuje se g. gimnazijskemu ravnatelju F. Brežniku, ki je dal na razpolago telovadnico, in dobrohotno pospeševal vse priprave; g. Ign. Hladniku, ki se je z dijaki z vnmemo potrudil, da je nudil poslušalcem nekaj dovršenega; g. Schottu, gimn. slugi, ki je vključil mnogim opravičilo žrtvoval mnogo truda in časa; slavnemu občinstvu za moralno in denarno podporo; g. U. Horvatu, ki je daroval lepake in vabila. Sodelovalo je 76 pevcev, 7 vijolinistov, petje pa ste spretno spremljali na glasovirju gimnazijski gospodični Rogina in Kraut. Dr. Ciril Ažman.

Nezgoda. G. gimnazijski ravnatelj Fran Brežnik je v soboto ob sprehodu na kapiteljskem hribu spodrsnil in tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko v zapestju.

Slovesno so obhajali dne 4. decembra delavci tvrdke dr. Samohrd v Novem mestu. Prisostvovali so sv. maši, ki jo je daroval kanonik Virant. V lepem nagovoru jim je pojasnil iz življenja sv. Barbare, zakaj jo rudarji in drugi delavci časté. Imeli so prost dan.

Postajališče v Rosalnicah blizu Treh far je železniško ministrstvo dovolilo.

Glasbeni večer so priredili pretečeno nedeljo ob polu 8. uri zvečer tukajšnji gimnazijci pod vodstvom svojega učitelja petja g. Ign. Hladnika v prid „Dijaški kuhinji“. Gimnazijska telovadnica se je pri tej priliki pokazala kot jako pripravna za take prireditve. Je jako akustična in dovolj prostorna. Sedeži so bili vsi zasedeni, pa tudi na stojščih je bilo mnogo občinstva. Pelo in igralo se je v popolno zadovoljnost vseh poslušalcev, med katerimi je bilo jako veliko inteligence in gospode iz najvišjih krogov v Novem mestu. Kot uvod je zapel moški zbor Hladnikov „Pozdrav“ s tenorovim in basovim samospevom. Za tem je bil basov samospev Rafaelove arije iz Haydnovega „Stvarjenja“ „Glasno v šumečih valovih“. Prednašalec te arije je pokazal, da ima jako obsežen in močen glas tudi v nižini ter bo dosegel še lepe uspehe, ako ga bo vežbal. Schumanovi „Cigani“, mešan zbor s spremljevanjem klavirja in gosel, se je prednašal v nekoliko prehitrem tempu, a sicer prav dobro. Zelo ugajal je pa zopet tenorski samospev Urielove arije iz Haydnovega Stvarjenja

„Ustvaril je Bog“. W. H. Gavotto „V naravi“ je moral mešani zbor ponavljati. Višek vse prireditve pa se nam je zdela fantazija za violino in klavir iz opere „Mignon“ od A. Thomas in Moszkowskyjev „Španski ples“. Prednašalec te fantazije ima gosli v polni oblasti. Čisto prihajali so glasovi od instrumenta in spretno premikala se je roka od najvišje do najnižje lege, da je bil res pravi vžitek gledati in poslušati spretnega goslača. Želimo mu še lepih uspehov na tem polju. Kot zaključek pa se je zapel Nedvedov mešan zbor „Domovje moje Avstrija“. Lep večer je bil ta glasbeni večer; g. Hladnik pokazal se je zopet mojstra v svoji stroki. Ni le izvrsten pevovodja za cerkveno petje, ampak prav tako izvrsten pevovodja za posvetno petje in gimnazija kakor Novo mesto sploh je lahko ponosno, da ima takega umetnika v svoji sredi. Le še to željo imamo, naj bi se taki večeri še večkrat priredili.

Predavanje o balkanskem položaju s posebnim ozirom na katoliško-cerkvene razmere je imel v nedeljo 1. decembra prof. dr. Grivec iz Ljubljane v tukajšnjem Rokodelskem domu. Skioptične slike kazale so kraje in merodajne osebe raznih verstev in narodnosti. Katoličanom latinskega kakor vshodnjega obreda utegnejo po vojski zasijati srečnejši dnevi. Slišali smo, da med Bulgari deluje tudi nekaj slovenskih misijonarjev in redovnic, katere slednje dosegajo v šolah in bolnicah velike uspehe. Kdor se hoče natančneje o tem poučiti, naj čita „Podobe iz misijonskih dežel“, ki jih je letos izdala družba sv. Mohora.

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu novembru 1912 je 201 stranka vložila 67.759 K 24 h; 213 strank vzdignilo 84.571 K 66 h; stanje vlog 3.497.852 K 66 h; denarni promet 426.380 K 64 h; vseh strank bilo je 1123.

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico, reg. zad. z n. zavezo, je imela meseca novembra 1912 denarnega prometa K 155.623.57. Vložilo je 150 strank K 40.228.28, a dvignilo 133 strank K 41.824.73. Posojil je bilo danih 45 strankam K 25.508.— Pristopilo je na novo 7 zadružnikov, skupno število članov znaša 2249.

Izpred tukajšnje porote. Dne 25. novembra se je pričelo IV. porotno zasedanje. Prva je sedela na zatožni klopi Marija Grimšič iz Gornjega Kamna pri Mirni peči radi detomora. Grimšič je bila 8. septembra sama doma in med tem porodila otroka, kateremu je stopila na vrat ter ga za nekim grmom skrila. Med obravnavo so porotniki dobili utis, da je Grimšič duševno manj razvita, zanikali so vprašanje o krivdi, vsled česar je bila oproščena. — Maks Završnik iz Radeč pri Zid. Mostu je bil radi zlorabe lastne hčere obsojen na 2 leti težke ječe. — Maks Erhart, doma iz Donavice pri Ljubnem, je izvršil roparski umor na 80 letni starki Neži Jurman iz Gabra nad Semičem. Erhart prizna svoje dejanje. Porotniki so obe vprašanji na umor in rop potrdili, vsled tega ga je sodišče obsodilo k smrti na vešalih. — Janez Rožman in Anton Požek sta ob vojaškem naboru v Črnomlju 26. septembra Matija Žunica z velikimi koli tako pretepala, da je vsled težkih udarcev umrl. Rožman je obsojen na pet, Požek pa na štiri leta težke ječe. — Delavec Alojzij Sašek, doma iz Gabrja pri Brusnicah, je 20. oktobra s tovariši popival v Birčni vasi in med pretepom udaril Jožefa Leskovca iz Godoviča z vago po glavi, da je ta vsled tega umrl. Obtoženec dokazuje, da je storil v silobranu; porotniki so zanikali vprašanje o uboju, vsled česar je bil oproščen. — Nasledki voglarjenja. Ko je bilo v noči med 8. in 9. julijem ženitovanje v Modrušah in v Zburih, so razni fantje voglarili. V Zbure so prišli tudi hlapci iz Klevevske graščine. Kmalu po polnoči so se ti zadnji vračali domov, a pri kapelici so se še nekaj razgovarjali. Kar zaslišijo od Peršetove gostilne po klanec doli klice: „hura, auf!“ in priteklo je proti njim krog šest fantov, oboroženih z železnimi in lesenimi drogi. Alojzija Pintariča so pobili, da je nezavesten obležal. Istotako Franceta Lužar, Janc in Blažič sta ubežala. Planili so na Antona Serača in ga pobili na tla ter ga neusmiljeno topli. Cesar, Lipej in Rabzelj so po Lužarju in Seraču znova udrihali kričoč: „Čakaj, še dihaš, le po njem!“ Rabzelj je zagrabil Serača ter ga vlekel proti potoku, da bi ga sunil vanj, kar sta mu pa tovariša zabranila. Obtoženci so šli potem proti Skocijanu, da bi odvrnili sum od sebe. V Dulčevi gostilni so pili na zmago. Fr. Lužar je vsled poškodb umrl, Pintarič ima 13 težkih poškodb, Janc ima nalomljene podlehtrice, istotako Blažič, Antonu Seraču so zadejali vdrte lobanje in več drugih poškodb. Obsojeni so radi hudodelstva uboja in težkih telesnih poškodb: Dulc, Rabzelj in Lipej v 5 in pol, Lindič in Cesar v triletno ječo. — Terezija Božič iz Starega Grada pri Št. Jerneju je 19. septembra Uršo Žibert toliko časa z glavo tolkla ob prag, da je slednja vsled poškodb umrla. Božič je porotnike prosila

usmiljenja. Potrdili so le vprašanje glede hudodelstva o telesni poškodbi, ono o hudodelstvu uboja pa zanikali. Obsojena je le na 4 mesece ječe. Po obsodbi je Božič na kolenih glasno zaklicala: „Hvala lepa, gospodje porotniki.“ — Brata Bon sta črevljarska pomočnika — delala pri mojstru Scalzeri v Prelogah. Dne 1. nov. so v delavnici kvartali. Alojz je šel na prosto in Gabrijel za njim. Alojz sluteč, da ga brat kani napasti, ga s krivcem zabode v prsi, da je Gabrijel vsled tega umrl. Alojz je bil radi prekoračenja silobrana obsojen na 7 mesecev. — Dne 13. oktobra se je posestnik Drobnič z Vidma s svojo hčerko vračal iz Podpeči domov. Pridšega v vas srečata fanta Anton Pavlič in Anton Špolar, katera Drobnič pozdravi z „Dober večer“, za kar dobi surov odgovor: P... h... — Posvarivši ju hoče mož domov, a fanta skočita vanj in ga obdelavata z noži, dasi ju Drobnič prosi, naj nikar ne sujeta z nožem, a Pavlič ga še enkrat neusmišljeno sune. Oba zbežita. Drobnič je dobil strašen sunek v prsi noter v pljuča in v levo stegno, kjer je bila prerezana žila dovodnica. Vsled izkrvavljenja je Drobnič v par minutah umrl. Oba fanta sta na slabem glasu. Oba sta se izgovarjala, a priče so ovrgele njihov izgovor. Vprašanje glede uboja so porotniki soglasno potrdili. Obsojena sta bila Pavlič na 6 let, Špolar pa na 5 let težke ječe z enim postom na 3 mesece in s trdim ležiščem vselej 13. oktobra. — Meseca avgusta se je okrog Zatičine klatilo več ciganskih rodbin. Eni cigani so gojili že dalj časa jezo proti ciganu Francu Gril. Ta je dne 26. avgusta s svojimi ljudmi prenočeval pri posestnici M. Brozovič v Gornji Dragi, druga ciganska rodbina Rajhardova pa v bližini Potokarjeve gostilne. Dne 27. avg. so prišli cigani: Rajhard s svojo priležnico in vsi trije Raki v to gostilno, kamor je prišel tudi Fr. Gril, na katerega so bili prejšnji jezni in proti kateremu so se zagrozili, da ga bodo nabili. Gril je šel spat v Brozovičino hišo, kamor so ga prišli vsi trije Raki zmerjat. Gril pride k njim, nakar so ga s sekiro po hrbtu in z žilovko po glavi udarili, da se je zgrudil. Prenesli so ga nazaj v hišo ter zaprli v sobo. A 4 cigani so razsekali vrata, potegnili Grila izpod postelje in ga z noži obdelovali, izvlekli ga na prosto in tam pustili ležati. Gril je radi 16 pridobljenih ran takoj umrl. En cigan je težko ranil tudi ciganko Ful. Sosedje so cigane obkolili, dok pridejo orožniki, a cigani so grozili s strelom in nekateri ušli. Dva so orožniki njeli. Alojzij in Edmund Rak sta uboj priznala. Oba sta obsojena, Alojzij na 7 in pol let, Edmund pa na 7 let težke ječe, drugi cigani so bili oproščeni.

Gospodarske drobtine.

— Tukajšnje c. kr. okr. glavarstvo razglašča županstvu: Sedanji politični dogodki se na Kranjskem glede varnosti pri hranilnicah naloženega denarja povzročili strah, kateri je že privedel do tega, da so se vloge pri nekaterih hranilnicah in drugih kreditnih zavodih začele dvigati. Od dotičnih hujšakačev in drugih bojazljivih oseb se govorica raznese, da bi v slučaju vojske vlada ali pa zmagovalec hranilne vloge zaplenila. Da bi c. kr. vlada nekaj takega storila, je popolnoma izključeno, ker zajamči član I. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867, št. 142 drž. zak. popolno nedotakljivost lastnine. Kar pa zadene strah pred sovražnikom, se omenja, da je bilo to vprašanje na I. mirovni konferenci na Haagu v internacionalni pogodbi v tem zmislu urejeno, da privatno in občinsko imetje naj ostane v vsakem slučaju nedotakljivo; iz tega sledi, da ostanejo hranilnice kakor tudi imetje drugih denarnih zavodov roki sovražnika odtegnjene. Med prebivalstvom je dalje tudi mnenje razširjeno, kakor da bi od njega v hranilnicah naloženi denar tam le v blagajnah varno shranjen ležal. Prebivalstvo noče vedeti, da se mora ta denar, ako naj obresti nosi, od hranilnice dalje izposoditi. To se godi, kakor znano, proti zastavi zemljišč in hiš. Zastava zemljišč in hiš pa ima po zakonu gotovo mejo, in sicer se sme na zemljišča le do dve tretjine vrednosti, in na hiše le do polovice vrednosti denar izposoditi. Iz tega sledi, da je od hranilnic dalje izposojeni denar popolnoma varno naložen, da torej vlagateljem ni treba za svoj naloženi denar skrbeti. — Tisti vlagatelji, ki svoj denar pri hranilnicah dvignejo in ga pri sebi hranijo, s tem ne samo sebi škodujejo, ampak tudi svojemu bližnjemu kot dolžniku hranilnice. Zgubijo ne samo obresti, ampak se izpostavijo nevarnosti, da jim bo denar ukraden ali pa od požara ali na drug način uničen. Z obširnim dvigom pa zamorejo tudi denarni zavod v težkoče spraviti, ker mu ni mogoče, toliko denarja vselej v gotovini pripravljene imeti, da se obširnim dvigom zadostuje. Posledica je, odpoved posojil pri hranilničnih dolžnikih in ako ti ne morejo

plačati, dražba zemljišč. — Naroča se županstvu, da ta pojasnila prebivalstvu na primeren način pojasni in ga podučí, da je pri hranilnicah in drugih denarnih zavodih naložen denar v času vojske ravno tako varno naložen kakor v času miru, ter zlasti, da obširni dvigi zamorejo ravno tako škodovati vlagateljem kakor drugim osebam.

— Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1913. Sprejme se 8 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1. 1913.

— Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevesnici. Tečaj bo trajal od 1. februarja do 15. maja 1913. Sprejme se 5 vajencev v starosti od 16 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 5. januarja 1. 1913.

Raznoterosti.

Vojska na Balkanu. S tem naslovom je začela Katoliška Bukvarna izdajati opis letošnje vojske na balkanskem polotoku. Pisatelja sta priznana veččaka profesorja dr. Šarabon in Sušnik. Pred nami leži 1. sešitek. V njem se opisuje za boljše umevanje sedanje vojske lega balkanskih dežel in njih znamenitosti. Kako krasen je opis Aje Sofije. Čitatelj nehoté vzdihne, da bi se le že zdaj spolnila legenda o povratku onega škofa, ki bo nadaljeval presv. daritev... Zgodovinski pregled o bolgarskem in srbskem carstvu ter o prihodu Turkov v Evropo je potreben, da se umeva novejši čas. — Kako zanimivo se čitajo spomini Slovenca Kuripešiča, ki je l. 1530 s cesarskimi poslanci potoval v Carigrad k sultanu. Soditi po tem zvezku bo to krasno delo, katero že zdaj zalšajo prav lepe slike. Želimo mu čem več naročnikov. Cena snopiču samo 40 vin. Vse delo 3—4 krone.

Družba sv. Mohora. 5. „Slovenske Večernice“ so dospele do 66. zvezka. Splošno se ta knjiga najbolj čita med našim ljudstvom. Tudi letošnje Večernice objavljajo tri zanimive spise. — „Vislavina odpoved“ je povest iz druge švedskopoljske vojske iz peresa izborne pisateljice Leve Fatur. Povest lepo riše ljubezen do poljske domovine in požrtvovalnost poljskih žena. — Nežni pisatelj Meško čitateljem „po stopinjah Gospodovih“ podaja spomine na slovensko jeruzalemsko romanje l. 1910, ki bodo dobro došle ne samo takratnim romarjem, ampak tudi drugim bralcem. — V tretjem spisu „potovanje na Nj. Vel. ladiji Zenta“ popisuje ogrski Slovenec M. Domjan svoje potovanje l. 1899 v Azijo in kako se mu je godilo na Kitajskem ob boksarski ustaji v Peking, kjer je bil od kitajske krogle zadet „Zentin“, poveljnik kapitan Toman pl. Montalmar. Natisnjeno je v narečju ogrske slovenščine. — 6. „Zgodbe sv. Pisma“ so torej z 18. snopičem dokončane. Nadaljujejo se v tem sešitku listi sv. apostolov, vse pa završi Skrivno razodetje sv. Janeza. Tako so Slovenci dobili krasno knjigo s primernimi podobami, v pravem pomenu družinsko knjigo za krščanske hiše, ki jim naj bo pravi voditelj proti nebeški domovini. Te knjige je vsak član prejel za borni dve kroni. A kdor si želi še več zabavnega berila, mu družba za 60 vin. nudi še 7. knjigo z naslovom: Razne povesti. Za doplačilo 80 vin. pa prejme še 8. knjigo: Evangeljska zakladnica, ki v poljudni besedi razlaga nedeljske in praznične evangelije, kar služi i za molitvenik. — Pregled družbenikov izkazuje 6288 udov manj kot prejšnje leto. Istina je, da jih je mnogo odstopilo, ker ni bil med naznanjenimi spisi molitvenik. Ako prebiramo imenik, vidimo, da je do dve tretjini članov izmed priprostega ljudstva — in tem je z molitvenikom zelo vstreženo. Vsaka slovenska hiša naj ima knjige družbe sv. Mohora.

Loterijske številke.

TRST,	30. novembra	43	36	78	17	45
GRADEC,	7. decembra	1	47	41	62	30

Versteigerungs Edikt. E 518/12 34

Am 21. Dezember 1912 vormittags halb 10 Uhr findet bei dem unten bezeichneten Gerichte Zimmer Nr. 8. die Versteigerung der Liegenschaften a) E. Z. 1048 und b) E. Z. 1082 der krainischen Landtafel bestehend aus dem Schloße Breitenau samt umfangreichen Waldungen, Äckern, Gärten und Wiesen aus eigener Wasserleitung, der Eigenjagd und dem Fischereirechte samt c) Zubehör bestehend aus Pferden und Wirtschaftsgeräten statt.

Die zur Versteigerung gelangenden Liegenschaften sind auf ad a) 40.324 K 84 h; ad b) 215.127 K 84 h und c) das Zubehör auf 9882 K bewertet.

Das geringste Gebot beträgt ad a) 26.884 K; ad b) 143.419 K; ad c) 4941 K; zusammen 175.244 K; unter diesem Betrage findet ein Verkauf nicht statt.

Die Versteigerungsbedingungen und die auf die Liegenschaften sich beziehenden Urkunden können von den Kauflustigen bei dem unten bezeichneten Gerichte Zimmer Nr. 5 während der Geschäftsstunden eingesehen werden.

K. k. Bezirksgericht Rudolfswert Abt. II.

am 13. November 1912.

220-2-2

Svarilo.

216-3-2

Podpisani opozarja slavno občinstvo, da bode dotični sam škodo trpel, kdor bode njegovemu sinu Ludoviku Starič-u, sedlarskemu pomočniku iz Št. Petra pri Rudolfovem, bodisi v blagu, denarju ali po kaki drugi zvižajnosti kaj posodil ali na kak drug zvit način kake menice podpisal.

Josip Starič,

Št. Peter p. Rudolfovem.

Izjava!

233

Podpisani prekličem in obžalujem vse razžaljive besede, katere sem govoril v pijanosti zoper Franc Brulca, posestnika iz Dol. Težke vode ter izjavim, da ni tat in tudi ne goljufivec. Dol. Težka voda, dne 5. dec. 1912. Franc Oberč.

Priporočilo.

234-5-1

Rabil sem vaš pristni „Amerikanski Haarpetrol“ proti izpadanju las. Bil sem popolnoma brez upa, da zadobim zopet lase. V par tednih mi je prenehalo izpadanje las in sem zadobil popolno rast istih, za kar vam izrekam mojo zahvalo.

Ant. Kušljan ml. Kandija.

Dobi se edino le pri Iv. Svetec, brivcu, Rudolfovo, Glavni trg. Cena 1 steklenici 2 kroni.

MOJA STARA

38-24-21

skušnja je in ostane, da je za odstranitev pëg, kakor tudi v doseg in ohranitev nežne in mehke kože ter bele polti najboljšo sredstvo svetovno-znano milo „Steckenpferd-Lilienmilchseife“ znamke Steckenpferd tvrdke Bergmann & Co., Tetschen a/E. Komad po 80 h se dobi v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah parfumov in vseh v to stroko spadajočih trgovinah. — Istotako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot izborna sredstvo za ohranitev nežnih, belih, ženskih rok; lonček po 70 h se dobi v vseh trgovinah.

„Slovenska Straža“ v Ljubljani

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem

zanesljivega človeka

ki bi sodeloval pri „Ljudskem zavarovanju“. Zagotovljen je dober in trajen zaslužek. — Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na Slovensko Stražo v Ljubljani. 189-7-6

Mi iščemo marljivih

sotrudnikov!

Oddelek za srečke Češke industrijske banke.

Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje,

Ljubljana.

230-3-1

Kje je JANEZ STARIHA iz Osojnika št. 12

pošta Semič. Pred tremi leti je bil v Leadville v Ameriki. Njegov brat ga išče zaradi neke dedščine po očetu ter prosi, da se sam oglasi ali pa kdo drugi njegov naslov pošlje Antonu Starihi iz Osojnika št. 12 pošta Semič, Dolenjsko. 231

Pozor! Lesni trgovci!

Železniški pragi (švelarji) iz bukovine in hrasta v kolikor mogoče največji množini se kupijo za dobo več let, proti gotovini. Takojšne ponudbe je nasloviti pod šifro: E. R. postrestante Kranj. 232-2-1

Ivan Kuntara : tapetnik in dekoratnik : v Šmihelu pri Rudolfovem

se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica. — Ravno tam je na prodaj lep divan z naslonjalom. 132-13-12

Krasno sadno drevje,

227-2-1

kakor hruške in jabolane iz lastne drevesnice z enkratno požlahnitvijo ima na prodaj po primerni ceni Anton Globelnik, posestnik v Bršlinu p. Rudolfovo.

Hiša

v Metliki na glavnem trgu-z zadostnimi sobami, prodajalno in delavnico, zaprtim dvoriščem, hlevom, kletjo, svinjakom, in tik navedene hiše se proda tudi manjša hiša z 2 sobama in kletjo.

Več se poizve pri lastnici „Prvi dolenski posojilnici v Metliki.“ 228-0-1

Na prodaj je pod zelo ugodnimi pogoji

gospodarsko poslopje,

ležeče tik mesta Metlika, obstoječe iz 1 poda, 2 senic, 1 kozolca, 2 kleti z dvoriščem, 1 rakijašnico, ki bi se tudi lahko preuredila za stanovanje. Več se poizve pri lastnici „Prvi dolenski posojilnici v Metliki.“ 229-0-1

14 letni deček

se želi učiti ključavničarske obrti. Kdor ga hoče sprejeti naj pošlje naslov na Upravo ništvo Dol. Novic. 235

Meblovana

236-3-1

mesečna soba

se odda v najem s 1. januarjem pri gospej Franji Medved, na Ločenski cesti v Rudolfovem.

Premog

in umetna gnojila se prodaja

na drobno in debelo v hiši št. 236 nasproti glavnega drevoreda v Rudolfovem. 210-3-4

Popolnoma varno naložen denar Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

 $4\frac{3}{4}\%$ 5-0-22

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadrugnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Milijoni **Kašalj** hripavost, katar, zasli-
zdravijo **Kašalj** ženje, dušljivi in oslov-
ski kašelj
s Kaiserjevimi prsnimi karamelami „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in pri-
vatnih oseb dokazuje gotov uspeh. - - -

Bonbončki jako dobro prijaajo in so ugodnega okusa.

Paket 20 in 40 vinarjev, ovojček 60 vinarjev, se dobiva
pri lekarnarjih: 168-24-8

Karl Andrijanič in J. Bergmann v Rudolfovem.

**Parna opekarna
v Zalogu - Breitenau**
naznanja, da je obče priljubljena, sedaj žgana
 zarezana
in stavbena opeka

v velikim množini narazpolago in se zamore takoj
dobiti. Kakovost izborna. Cena za 1000 ko-
madov 80 kron. Naročuje se lahko po dopisnici. 46-0-19

Od dobrega najboljšje!

SINGER
Singer Ko.
del. družba za šivalne stroje

Novo mesto, Veliki trg št. 45.

217-10-3

Naznanilo.

Vsojamo si, vljudno naznaniti, da smo zastópstvo naše
družbe za Novomeški okraj prenosili gospodu

ANTON-U BUTARA v Novem mestu

in prosimo vse naše zavarovance, da bi se obrnili o zavarovalnih
zadevah zaupno na istega, kateri bode vsakčas rad pripravljen,
potrebna pojasnila dati in dotično zavarovanje izpeljati.

Prevzamemo zavarovanje proti ognju za tovarne in obrtnije
vsake vrste, dalje za poslopje, pohištvo, blago, živino, pičo i. t. d.,
potem zavarujemo tudi proti vlomn, proti razpoku steklenih šip,
proti neizgodam i. t. d.

Z odličnim spoštovanjem

213-3-2

Vrhovni zastop v Gradcu
Dunajske zavarovalne družbe.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden
žrtvovati za svojo oziroma za prihodnjost
svojih otrok? Potem pišite „Slov. Straži“ v Ljubljani
po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju,
ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj. 188-7-6

Stanovanje

224-3-2

obstoječe z dveh sob, kuhinje, kleti, svinjaka in majhne
njive prav pri hiši, se odda v Kandiji št. 74 blizu
Kandijanske postaje. Odda se s prvim decembrom 1912.
Več se izve pri Kušljanu, v Kandiji št. 5.

epo posestvo

20 minut od farne cerkve oddaljeno, tik državne ceste obsto-
ječe z nove hiše z velikim sadnim vrtom in vsega novega
gospodarskega poslopja, njiv za 40 mernikov posetve, 2 travni-
kov, 5 delov gozda, v katerem raste raznovrstno drevje in
gmajna, je iz proste roke na prodaj. Več pove lastnik
Franc Hrovat na Malem vrhu št. 10. fara Mirna peč.

Cena 12.000 kron.

214-3-3